מתני' [א]המקשה נדה [א] [ב]קשתה שלשה ימים בתוך י"א יום ושפתה מעת לעת וילדה הרי זו יולדת בזוב דברי רבי אליעזר רבי יהושע אומר לילה ויום כלילי שבת ויומו ששפתה מן הצער ולא מן הדם [ג]כמה היא קישויה ר' מאיר אומר אפילו ארבעים וחמשים יום רבי יהודה אומר דיה חדשה ר' יוסי ור' שמעון אומרים [ג]אין קישוי יותר משתי שבתות: גמ' אטו כל המקשה נדה היא אמר רב נדה ליומא ושמואל אמר חיישינן שמא תשפה ור' יצחק אמר המקשה אינה כלום והקתני המקשה נדה אמר רבא [ד]בימי נדה נדה בימי זיבה טהורה והתניא [ה]המקשה בימי נדה נדה בימי זיבה טהורה כיצד קשתה יום אחד ושפתה שנים או שקשתה שנים ושפתה יום אחד או ששפתה וקשתה וחזרה ושפתה הרי זו יולדת בזוב אבל שפתה יום אחד וקשתה שנים או ששפתה שנים וקשתה יום אחד או שקשתה ושפתה וחזרה וקשתה אין זו יולדת בזוב [ו]כללו של דבר קושי סמוך ללידה אין זו יולדת בזוב שופי סמוך ללידה הרי זו יולדת בזוב [ג][ז]חנניא בן אחי ר' יהושע אומר כל שחל קישויה בשלישי שלה אפילו כל היום כולו בשופי אין זו יולדת בזוב כללו של דבר לאתויי מאי לאתויי דחנניא מה"מ דת"ר דמה דמה [ז][ח]מחמת עצמה ולא מחמת ולד אתה אומר מחמת ולד או אינו אלא מחמת אונס כשהוא אומר [1]ואשה כי יזוב זוב דמה [ט]הרי אונס אמור הא מה אני מקיים דמה דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד ומה ראית לטהר את הולד ולטמא באונס מטהר אני בולד שיש טהרה אחריו ומטמא אני באונס שאין טהרה אחריו אדרבה מטהר אני באונס שכן אונס בזב טהור השתא מיהא דבר באשה קיימינן ואונס באשה לא אשכחן ואיבעית אימא מאי דעתיך לטהורי באונס ולטמויי בולד אין לך אונס גדול מזה אי הכי נדה נמי נימא זובה זובה מחמת עצמה ולא מחמת ולד אתה אומר ולד או אינו אלא אונס כשהוא אומר [2]ואשה כי תהיה זבה הרי אונס אמור הא מה אני מקיים זובה זובה מחמת עצמה ולא מחמת ולד אמר ר"ל אמר קרא תשב [י]יש לך ישיבה אחרת שהיא כזו ואיזו זו זו קושי בימי זיבה ואימא זו קושי בימי נדה אלא אמר אבוה דשמואל אמר קרא [3]וטמאה שבועים כנדתה ולא כזיבתה מכלל דזיבתה טהור ואיזו זו זו קושי בימי זיבה והשתא דכתיב וטמאה שבועים כנדתה דמה למה לי אי לאו דמה הוה אמינא כנדתה ולא כזיבתה ואפילו בשופי קמ"ל שילא בר אבינא עבד עובדא כוותיה דרב כי קא נח נפשיה דרב א"ל לרב אסי זיל [י]צנעיה ואי לא ציית גרייה הוא סבר גדייה א"ל בתר דנח נפשיה דרב א"ל הדר בך דהדר ביה רב א"ל אם איתא דהדר ביה לדידי הוה אמר לי לא ציית גדייה א"ל ולא מסתפי מר מדליקתא א"ל [ז]אנא איסי בן יהודה דהוא איסי בן גור אריה דהוא איסי בן גמליאל דהוא איסי בן מהללאל אסיתא דנחשא דלא שליט ביה רקבא א"ל ואנא שילא בר אבינא בוכנא דפרזלא דמתבר אסיתא דנחשא חלש רב אסי עיילוה בחמימי אפקוה מקרירי עיילוה בקרירי אפקוה מחמימי נח נפשיה דרב אסי

אזל

מתני' המקשה. וראתה דם הרי זו נדה. ובגמרא פריך ומתרץ לה: קשתה. מחמת ולד: ג' ימים בתוך אחד עשר יום. שבין נדה לנדה וראתה כל שלשתן הימים רצופין: ושפתה. מצערה: מעת לעת. ברביעי: וילדה. איגלאי מילתא דדמים שראתה לא באו מחמת ולד הלכך הרי זו יולדת בזוב אבל אם לא שפתה סמוך ללידתה כל דמים שראתה מחמת ולד הוא ורחמנא טהרינהו מזיבה דכתיב(א) זוב דמה דמה מחמת עצמה ולא דמה מחמת ולד: לילה ויום. דאם שפתה בחצי יום שלישי וילדה יום רביעי דשפתה מעת לעת אין זו שופי אלא אם כן שפתה לילה ויום שלאחר הלילה כלילי שבת ויומו: ששפתה מן הצער ולא מן הדם. דאע"ג דחזיא דם הוי שופי: כמה הוא קישויה. דלא אתיא לידי זיבה בכל דמים שתראה: אפילו ארבעים או חמשים יום. אם לא שפתה יום אחד סמוך ללידה לא אתיא לידי זיבה ולא הויא יולדת בזוב: דיה חדשה. דיה אם נטהר את הקושי חדש אחד היינו תשיעי אבל קשתה שלשה בתוך י"א ימי זיבה בחדש השמיני ואפי' מקשה והולכת כל תשיעי הרי זו יולדת בזוב מחמת שלשה ימים של שמיני: גמ' אטו כל המקשה נדה היא. אילו קשתה בימי זיבה מי הויא נדה והא אין נדות בימי זוב: אמר רב נדה ליומא. וה"ק המקשה ורואה דם בימי זיבה אע"ג דלא אתיא ביה לידי זיבה מיהו באותו היום אסורה לשמש אבל לערב טובלת ואינה צריכה לשמור יום כנגד יום דרחמנא טהריה לדם קושי: ושמואל אמר. אף צריכה לשמור יום כנגד יום מדרבנן דחיישינן שמא תשפה ונמצא שלא היה דם קושי מחמת ולד ונמצא משמש עם זבה קטנה דאורייתא וענוש כרת: אינה כלום. ואפילו באותו היום משמשת: בימי נדה. בימים הראוים לנדות: נדה. דקושי לא טהריה רחמנא אלא מזיבה אבל מנדה לא טהריה כדאמרי' לקמן: בימי זיבה. בתוך אחד עשר יום טהורה: והתניא. בניחותא: ושפתה שנים. מן הצער ולא מן הדם: הרי זו יולדת בזוב. אם ראתה כל שלש הואיל ושופי סמוך ללידה נמצא דם הקושי שלא מחמת ולד: כל שחל קישויה. לאו לשון התחלה הוא אלא הכי קאמר כל שקשתה בשלישי אפי' שעה אחת בליל כניסת שלישי אפילו כל היום כולו בשופי ושפתה מליל ד' שעה אחת להשלמת מעת לעת אין זו יולדת בזוב דבעינן שופי כל יום ג' המביאה לידי זיבה: וכי יזוב זוב. זוב משמע זוב מ"מ ואפי' באונס: שיש טהרה אחריו. דם טוהר: ואונס באשה לא אשכחן. דטהור: זובה. דם יהיה זובה ובנדה משתעי דפרשה ראשונה נאמרה בנדה ושניה בזבה כדכתיב בשניה(ט) בלא עת נדתה: ולא מחמת ולד. אלמה אמרינן לעיל בימי נדה נדה: תשב על דמי טהרה. דהוה ליה למכתב וששים יום וששת ימים דמי טהרה: שהיא כזו. שדמיה טהורים: ואיזו זו. כלומר היכא משכחת זיבה טהורה: זו קושי בימי זיבה. דסמיך אדכתיב דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד: ואפי' בשופי. ואפי' הפסיק שופי בין קושי ללידה נימא טהורה הואיל ודם בקושי בא: כוותיה דרב. נדה ליומא: צנעיה. הסתר אותו דבר אמור לו שיחזור בו דטהור לגמרי: גרייה. ברי"ש. כלומר גרור ומשוך אותו בדברי טעם וראיות שיחזור בו: גדייה. הכריתו בשמתא כמו (דניאל ד) גודו אילנא: לדידי הוה אמר לי. דתלמידיה אנא: גדייה. שמתיה: מדליקתא. שמא תכוה בגחלתי: אסיתא. משום דשמיה הכי דריש לשמיה הכי: עיילוה בחמימי. חולי חם: קרירי. חולי צונן:

אזל

מעין אחד הוא א"נ כדמשני הכא אלא דאמר כתנא דשוין אבל סתם מתניתין דיוצא דופן קשה וי"ל דאין נותנין לה ימי טוהר איכא לאוקמי לענין שאם ראתה ביום ז' לזכר או ביום י"ד לנקבה דהויא תחלת נדה דאין טומאת לידה עליה אי נמי אע"ג דשני מעיינות הן יש לטמא הדם דמן המקור קאתי אלא דוקא במקום שהתורה מטהרתו: כלילי שבת ויומו. קים ליה לרבי יהושע דאם לא שפתה לילה ויום אע"פ ששפתה מעת לעת מחמת ולד היה: נדה ליומא. נראה דאף לבעלה לא חיישינן שמא תשפה דאזלינן בתר רוב נשים מקשות דאינן שפות לילה ויום דהא עובדא דשילא בר אבינא נראה דלבעלה הוי ולא לטהרות: או ששפתה וקשתה וחזרה ושפתה. כדי נסבה דהא מרישא שמעינן לה דקתני קשתה שנים ושפתה יום אחד וכ"ש הא דטמאה וכן בסיפא לא היה צריך למתני קשתה ושפתה וקשתה כיון דתנא שפתה שנים וקשתה יום אחד דטהורה אי נמי אתא לאשמועינן אע"ג דלא קשתה כל יום הסמוך ללידה אלא מקצתו וכן ברישא בכי האי גוונא: ואימא קושי בימי נדה. ור"ל ס"ד דמסתבר טפי לאוקומיה בזיבה משום דאשכחן זב אונס דטהור הוא: גדייה. פרש"י דרב אסי טעה בין רי"ש לדל"ת (א) ואין נראה אלא נראה דאיהו אמר ליה גדייה בדל"ת רפה כלומר משכהו בדברי טעם עד שיחזור כמו (שמות יב) משכו דמתרגמינן נגודו וכמו (ב"ב דף יג.) גוד או איגוד והוא סבר גדייה בדגש כמו גודו אילנא: איסי בן מהללאל. בערבי פסחים (פסחים דף קיג:) יש תנא דיש לו כל השמות הללו ועוד קרי ליה התם הוא יוסף הבבלי הוא יוסף איש הוצל ולא תנא אחר הוא כמו שיש מפרשין שם דהא בפרק הוציאו לו (יומא דף נב:) פריך מאיסי בן יהודה ליוסף איש הוצל והכא לא מייתי אלא שמות דאיסי דדמי לרב אסי:

עין משפט נר מצוה

מח א ב ג ד מיי' פ"ז מהל' איסורי ביאה הלכה א [והל"ב]:
מט ה ו מיי' שם הל"ג:
נ ז מיי' שם הלכה ד וע' במ"מ:
נא ח מיי' שם הל"א:
נב ט מיי' שם פ"ה הל' א סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קפג סעיף א:

מוסף רש"י

קשתה שלשה ימים. כתיב בפרשת זבה באחד עשר שבין נדה לנדה, שהם הימים המביאים לידי זיבה, ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים ותניא (לקמן) דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד, מגיד שדם הקישוי שיצא קודם הולד מחמת צער הקישוי אינו מביאה לידי זיבה, וכ"ש דם שלאחר הולד, אבל אם ראתה ג' ימים רצופין בהן מתוך קושי, ושפתה. קודם יציאת הולד יום אחד, מעת לעת. ושקטה ונחה מצערה ואח"כ ילדה בין מתוך קושי בין מתוך שופי, הרי זו יולדת בזוב. לפי שכיון שלאחר ג' שפתה, איגלאי מילתא דלאו מחמת ולד אתא, ונעשית בהן זבה למנות ז' נקיים כדין זבה, וכל זמן שלא תספור ז' נקיים לא יהא דם שלה דם טוהר ואפילו לאחר שבועיים, ואחר מלאת שמונים שלה צריכה שני קרבנות אחד ללידתה ואחד לזיבתה (סנהדרין פז: וכעי"ז לעיל ז: ויבמות פג.). ששפתה מן הצער. ואין אנו חוששין אם לא שפתה מן הדם (סנהדרין שם). כמה היא קישויה. דאמרינן מחמת ולד הוא, אפילו ארבעים וחמשים יום. קודם לידה (יבמות שם). דיה חדשה. חדש תשיעי שהיא יולדת בו ופעמים שאין יותר מיום או יומים, כגון שילדה בב' בחדש אין הולד מטהר אלא דמים שראתה מר"ח ואילך, שאין באה על ידו לזיבה אם לא ראתה ג' ימים רצופים קודם ר"ח, דקסבר ר' יהודה שיפורא גרים (שופר שב"ד תוקעים לקידוש החדש גורם הקשוי) ופעמים שהוא מטהר את כל החדש, כגון אם ילדה בסופו ואין הטהרה אלא מזיבה אבל מנדה אינו מטהרה בימי נדה, ואם שפתה מן הצער סמוך ללידה יום אחד, אף מזיבה לא טיהרה והרי היא יולדת בזוב וצריכה ז' נקיים, דאיגלאי מלתא דצער קמא לאו מחמת ולד הוה (שם).

מסורת הש"ס

א) [סנהדרין פז: לעיל ז:], ב) [יבמות פג.], ג) [לקמן לז:], ד) [לקמן לח:], ה) [לקמן לח:], ו) [עיין ערוך ערך לגע ב], ז) [ע' תוס' יומא נב: ד"ה הוא], ח) [ויקרא טו], ט) [שם],

תורה אור השלם

1. וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֶת נִדָּתָהּ אוֹ כִי תָזוּב עַל נִדָּתָהּ כָּל יְמֵי זוֹב טֻמְאָתָהּ כִּימֵי נִדָּתָהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הִוא: ויקרא טו כה
2. וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זֹבָהּ בִּבְשָׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ וְכָל הַנֹּגֵעַ בָּהּ יִטְמָא עַד הָעָרֶב: ויקרא טו יט
3. וְאִם נְקֵבָה תֵלֵד וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם כְּנִדָּתָהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל דְּמֵי טָהֳרָה: ויקרא יב ה

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה גדייה וכו' ואין נראה וכו'. נ"ב נ"ל שאפשר לומר דטעותו היה בתיבת צנעיה דליתא בקידושין דף כה דהוא לשון נידוי ע"כ היה סבר דאמר ליה שיגדיה היינו שינדוהו וק"ל וכן נר' שהוא דעת רש"י כי רש"י ז"ל לא כתב זה כלל שטעה בין ר' לד':

תוס' הרא"ש

ר' (יוסי) [יהושע] אומר לילה ויום. ונראה דבסברא פליגי ע"י בקיאין בתולדות דמעיין: חיישינן שמא תשפה. ומאן דלא חייש משום מילתא דלא שכיח הוא כיון שנפתח הקבר ושופעת דם שתשפה קודם לידה: או ששפתה יום אחד וקשתה וחזרה ושפתה. כדי נסבה דמרישא שמעינן ליה דקתני קשתה שנים ושפתה יום וכ"ש זו אלא אגב סיפא נקטיה דקתני קשתה יום אחד ושפתה יום אחד וחזרה וקשתה סד"א שהשופים שבינתים מוכיח על הקושי דלאו מחמת ולד הואי: ואימא זו קושי שבימי נדה. ונראה דטעמא דריש לקיש משום דמשמע ליה דטפי איכא לאוקומי בזיבה משום דאשכחן אונס בזב טהור וישיבה אחת מיעט קרא ולא יותר ותלמודא לא חייש לסברא דיליה כיון דאונס האשה מיהא לא אשכחן: הוא סבר גדייה א"ל בדלי"ת דגושה והוא א"ל בדלי"ת רפויה כלומר משוך אותו בדברים כמו משכו דמתרגמינן נגודו: אנא איסי בן יהודה דהוא איסי בן גור אריה כו'. תנא אחד הוא שיש לו ה' שמות הללו בערבי פסחים וביומא פ' הוציאו לו ועוד חשיב התם יוסף הבבלי ויוסף איש הוצל ולא חשיב להו הכא משום דאין נופלין על שם רב אסי: